

Beheer van eendenkooien en kooibedrijf

Fons Mandigers
Natuurmonumenten/Kooikervereniging

Veldwerkplaats 21 maart 2023

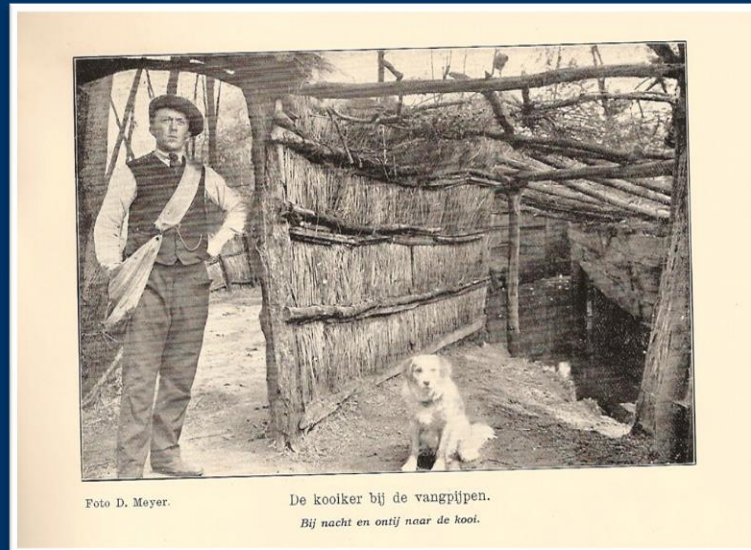

Natuurmonumenten

Beheer van eendenkooien vergt:

- Kennis, vanginstallatie, kooibos
- Geld
- Arbeid
- Eendenkooi én kooibedrijf
- Continuïteit
- Eigentijdse functies
- .....

Omstandigheden zijn wezenlijk veranderd

- Meeste eendenkooien in bezit/beheer tbo's, onderzoek/ringfunctie belangrijk
- Combi tbo-particuliere betrokkenheid feitelijk ideaal
- Faciliteren vanuit tbo noodzakelijk
- Kooien zijn allemaal verschillend
- Vangst van ondergeschikt belang
- Erfgoedfunctie steeds relevanter
- Inzet/betrekken vrijwilligers essentieel
- Intrinsieke motivatie in hoge mate bepalend
- de sky is de limit (het is/wordt in belangrijke mate wat de kooikerswereld ervan maakt)

Er was een tijd dat de kooiker het alleen deed

- Zonder vrijwilliger niet meer denkbaar
- Vrijwilliger jaarrond betrekken
- Vrijwilligerswerk niet vrijblijvend
- Bij tbo's veel goed geregeld m.b.t. vrijwilligerswerk
- Mogelijk kan aansluiting worden gevonden bij provinciaal landschapsbeheer

Behoud kennis in toenemende mate urgent

- Investeren in levende kennisreservoirs, zowel beheer/onderhoud als vangen van eenden
- Er is geen 'praktijkopleiding' (wettelijke eis beperkt tot getuigschrift SJN)
- Meer mensen betrekken (NL 18 mlj. inwoners)
- Expertise inschakelen en begroten bij restauratieprojecten
- Documenteren, vastleggen
- Enthousiasmeren vrijwilligers
- Verschillende functies zijn in de regel goed te combineren
- Actieve uitwisseling organiseren

Onderhoud/beheer

- Prioriteit leggen bij vanginstallatie
- Probeer onderhoud vanginstallatie planmatig te organiseren. Doe elk jaar iets
- Probeer grote achterstanden te voorkomen
- Afhankelijk van de opgave, een meerjarenplan opstellen
- Zorgvuldige keuze materialen
- Vangpijpen die een mensenleven meegaan nog niet gezien !!
- Schakel expertise in als niet voldoende kennis in huis is
- Groot incidenteel onderhoud (baggeren kooiplas) als een op zichzelf staande klus aanvliegen
- In 1^e beperken tot noodzakelijke onderdelen vanginstallatie
- Beter 1 pijp goed dan 2 half, idem voor 2, 3 en 4
- Continuïteit borgen

Kooibos

- Geriefhoutfunctie nauwelijks meer aanwezig
- Inzet richten op behoud karakter 'cultuur' bos
- Rekening houden met de essentaksterfte!
- Kleinschalig beheer indien mogelijk
- Afstemmen op vanginstallatie/type eendenkooi

Actieve kooi (kooibedrijf)

- Gaan voor een levende kooi, grote meerwaarde !
- Zo nodig een voerautomaat
- Opbouwen makke stal niet eenvoudig
- Broedmachine, jonge eenden proberen te verkrijgen
- Makhok meer dan handig, feitelijk essentieel !
- Predatoren zijn talrijk en divers
- Accepteer dat de 'gouden' jaren historie zijn
- Ringwerk biedt perspectief, zeker bij tbo's

Financiële middelen

- Diverse regelingen. Meestal of-of en niet en-en! Weg weten in subsidieland, expertise raadplegen
- Ligging in natuurnetwerk (provincie)
- Bij12 biedt veel info (www.bij12.nl)
- Natuurbeleid: SNL € 2958,=/ha met een max van 4 ha (84% van SKP). Loopt via provincies
- Voor de SNL ligt de lat laag (1 vangpijp)
  - “Hoog”: indien de eendenkooi gaaf aanwezig is: dit betekent dat kooiplas en vangarmen open gehouden worden, dat het kooibos onderhouden wordt, dat hakhout of knotbomen afgezet worden en dat minimaal één van de vangarmen vangklaar gehouden wordt.
  - “Midden”: indien achterstallig onderhoud aanwezig is: dit betekent dat bovengenoemde beheermaatregelen niet of niet allemaal uitgevoerd worden.
  - “Laag”: indien een relict van een eendenkooi aanwezig is, welke hersteld zal worden.
- Groen-Blauwe diensten. Provincies, gemeenten, waterschappen. Natuur, landschap, cultuurhistorie, recreatie
- Collectieven agrarisch natuurbeheer
- Soms bijdragen te genereren voor incidentele activiteiten/groot onderhoud
- Opbrengsten excursies, sponsoring, etc.
- Subsidies vergen ook tijdsinvesteringen

Ringwerk, eigentijdse functies

- Vogeltrekstation van overheidswege leidende/coördinerende rol (bevoegd gezag)
- WREN in de uitvoering voor kooikers een coördinerende en verbindende rol tussen VT en kooikers
- Opleidingstraject
- Certificering
- Excursies, etc.
- Laatste 'koninkrijkjes'

Vragen ?

